Από το Συναξάρι - Μνήμη του αγίου ιερομάρτυρος Αθανασίου ηγουμένου της μονής του Οσίου Συμεών του Στυλίτου εν Μπρεστ-Λιτόβσκ

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 5 Σεπτεμβρίου, 2012

5 Σεπτεμβρίου

Ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος γεννήθηκε στὴν Βίλνα (σημερινὴ πρωτεύουσα τῆς Λιθουανίας) τῆς Μικρορωσίας τὸ 1596, τὸν ἴδιο χρόνο ποὺ ἔγινε στὸ Μπρὲστ - Λιτὸβσκ ἡ ψευδοένωσις μεταξὺ τῆς Ρώμης καὶ ὡρισμένων Ρώσων ἐπισκόπων. Υἱὸς εὐγενοῦς στὴν καταγωγὴ Λιθουανοῦ, ἀρκετὰ πτωχοῦ παρὰ ταῦτα, ἔλαβε εὐρεῖα καὶ σπάνια μόρφωσι γιὰ τὴν ἐποχή του. Ἦταν κάτοχος πολλῶν ξένων καὶ ἀρχαίων γλωσσῶν καὶ βαθὺς γνώστης τόσο τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ὅσο καὶ τῶν φιλοσόφων καὶ θεολόγων τῆς Δύσεως.

Γιὰ λίγα χρόνια ὁ ἅγιος ἐργαζόταν ὡς οἰκοδιδάσκαλος, ὥσπου τὸ 1627 ἐκάρη μοναχὸς στὴν μονὴ τοῦ Χουτίν, κοντὰ στὴν Ὄρσα τῆς Μικρορωσίας (σημερ. Λευκορωσία). Τὸ προπύργιο αὐτὸ τῆς Ὀρθοδοξίας, ποὺ ἔμεινε ἀπείρακτο ἀπὸ τὶς πολωνικὲς δυνάμεις κατοχῆς, διεδραμάτισε σπουδαῖο ρόλο στὸ νὰ ἀντισταθῇ ὁ ὀρθόδοξος λαὸς κατὰ τῆς ρωμαιοκαθολικῆς προπαγάνδας. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Ἀθανάσιος συμπλήρωσε τὴν μοναχική του κατάρτισι καὶ σὲ ἄλλα ὀνομαστὰ μοναστήρια. Ὅταν χειροτονήθηκε ἱερεύς, ὁ μητροπολίτης Κιέβου Πέτρος Μογίλας (1596-1647) τοῦ ἀνέθεσε τὴν ἀνακαίνισι τῆς μονῆς τοῦ Κουπυάτιτσκ. Μετὰ ἀπὸ θεία ἀποκάλυψι, ἔκανε ἕνα ἐπικίνδυνο ταξίδι στὴν Μόσχα, διασχίζοντας ἐδάφη κατεχόμενα ἀπὸ Πολωνούς, μὲ σκοπὸ νὰ ἐκθέσῃ στὸν τσάρο τὴν κακὴ στάσι τῶν τοπικῶν ἀρχῶν ἔναντι τῶν ὀρθοδόξων στὶς βορειοδυτικὲς περιοχὲς τῆς Ρωσίας καὶ νὰ ζητήσῃ συνδρομὴ γιὰ τὴν ἀνακαίνησι τῆς μονῆς του. Μὲ τὴν βοήθεια τῆς Παναγίας ἐπέτυχε στὴν ἀποστολή του καὶ ἄρχισε τὶς ἐργασίες. Δύο χρόνια ὅμως ἀργότερα ἀναγκάσθηκε νὰ τὶς ἐγκαταλείψῃ, διότι ἐξελέγη ἡγούμενος τῆς μονῆς τοῦ ὁσίου Συμεὼν τοῦ Στυλίτου στὸ Μπρὲστ-Λιτόβσκ.

Ἀπὸ τότε ἀποδύθηκε σὲ νέο καὶ ἀκαταπόνητο ἀγῶνα ἐναντίον τῆς Οὐνίας, τοῦ προσηλυτιστικοῦ αὐτοῦ τρόπου τῶν Λατίνων ποὺ εἶναι συγκεκαλυμμένος μὲ ὀρθόδοξα λειτουργικὰ τυπικὰ καὶ συνήθειες. Ἐπὶ ὀκτὼ χρόνια ὁ ἅγιος μὲ τὴν προσευχή, τὸ κήρυγμα καὶ τὰ συγγράμματά του στηλίτευε καὶ ἀπέρριπτε τὴν

ψευδοένωσι τῆς Μπρέστ, ἐπανέφερε δὲ τοὺς πλανηθέντας στὴν ποίμνη τοῦ Χριστοῦ.

Οἱ Πολωνοὶ στρατιῶτες καὶ ἔποικοι βασάνιζαν τοὺς ὀρθοδόξους πληθυσμοὺς τῶν κατεχομένων περιοχῶν μὲ βαρβαρικὴ ὠμότητα, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἰησουῖτες ἱεραπόστολοι δὲν ἐδίσταζαν νὰ χρησιμοποιήσουν τὶς πιὸ ἀπάνθρωπες μεθόδους, προκειμένου νὰ στερεώσουν τὴν δική τους πίστι στὴν Μικρορωσία. Ὁ ἅγιος ἀποφάσισε νὰ μεταβῇ στὸν βασιλέα τῆς Πολωνίας Βλαδίσλαο Δ΄(1632-1648), γιὰ νὰ μεσολαβήσῃ, ὥστε οἱ ὀρθόδοξοι νὰ ἔχουν πιὸ ἀνθρώπινη μεταχείρισι. Ὁ βασιλεὺς κάμφθηκε ἀπὸ τὴν παράκλησί του καὶ μὲ διάταγμα ἔθετε τέρμα σὲ αὐτὲς τὶς καταχρήσεις τῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ οἱ δημόσιοι λειτουργοί του δὲν τὸ ἐφήρμοσαν. Στὴν Βαρσοβία ἡ κατάστασις τῶν ὀρθοδόξων ἦταν ἀκόμα χειρότερη. Σὲ ἑορτάσιμες ἡμέρες οἱ Πολωνοὶ καὶ οἱ οὐνῖτες ἔβαζαν φωτιὰ σὲ ὀρθόδοξες ἐκκλησίες γεμᾶτες πιστούς, ὅπως καὶ ἄλλοτε κατὰ τὴν ἐποχὴ τῶν μεγάλων διωγμῶν.

Μόνος στὸν ἀγῶνα, μὲ μόνη παρηγοριὰ τὴν Παναγία, ὁ Ἀθανάσιος συνέχισε τὶς προσπάθειές του. Τὸ 1643, ὕστερα ἀπὸ μία νέα θεία ἀποκάλυψι, κατέφυγε γιὰ δεύτερη φορὰ στὸ Συμβούλιο Ἐπικρατείας τῆς Πολωνίας. Ἐνῷ κέρδισε τὴν προστασία τοῦ κράτους ὑπὲρ τοῦ ὀρθοδόξου ποιμνίου του, ὡρισμένοι ὀρθόδοξοι γαιοκτήμονες, φοβούμενοι μήπως ζημιωθοῦν τὰ συμφέροντά τους, διέδωσαν ὅτι ἦταν τρελλὸς καὶ κατόρθωσαν νὰ τοῦ ἀφαιρεθῇ τὸ ἀξίωμα, νὰ καθαιρεθῇ ἀπὸ τὴν ἱερωσύνη καὶ νὰ σταλῇ στὸ Κίεβο γιὰ ἐξέτασι.

Παρὰ τὶς κακόβουλες προσπάθειές τους ὁ ἅγιος δικαιώθηκε καὶ ἐπέστρεψε ὡς ἡγούμενος στὸ μοναστήρι του, ἀλλὰ δὲν ἔμεινε ἥσυχος γιὰ πολύ· σύντομα ξανάρχισαν οἱ διωγμοὶ κατὰ τῶν ὀρθοδόξων. Ἐνῶ ἑτοίμαζε μία ἀναφορὰ πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Πολωνίας, συνελήφθη καὶ φυλακίσθηκε προτοῦ τὴν ὁλοκλήρωση. Ἀφέθηκε ἐλεύθερος ὕστερα ἀπὸ τρία χρόνια, ἀλλὰ τὸ 1648 ὁ διωγμὸς συνεχίσθηκε σφοδρότερος. Ἦταν τόσο αἱματηρός, ὥστε ὁ λαὸς τῆς Μικρορωσίας ἐξεγέρθηκε καὶ ἀπαίτησε τὴν ἀποχώρησι τῶν πολωνολιθουανικῶν δυνάμεων καὶ τὴν ἀπόδοσι τῶν ρωσικῶν ἐδαφῶν στὸν τσάρο. Οἱ πολωνικὲς ἀρχὲς συνέλαβαν ἀμέσως τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ κινήματος καὶ τοὺς ἐπιφανεστέρους ἐκκλησιαστικοὺς ἡγέτες. Ὁ Ἀθανάσιος φυλακίσθηκε καί, παρὰ τὶς παντὸς εἴδους σωματικὲς καὶ ἠθικὲς κακώσεις ποὺ ὑπέστη, τόσο ἐκ μέρους τῶν δεσμοφυλάκων, ὅσο καὶ τῶν καθολικῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν, συνέχισε νὰ ἐλέγχῃ τοὺς ἑνωτικοὺς καὶ νὰ ἀναθεματίζῃ τὴν ἕνωσι. Τὸν βασάνισαν βάζοντας στὸ σῶμα του ἀναμμένα κάρβουνα, τὸν ἔγδαραν καὶ τὸν ἔκαψαν ζωντανό. Ἐπειδὴ ἀκόμη ἀνέπνεε, τὸν τουφέκισαν, νεκρὸ τὸν ἀποκεφάλισαν καὶ ἔρριξαν τὸ σῶμα του σὲ ἕνα λάκκο. Τὸ τίμιο λείψανό του βρέθηκε ἀργότερα ἄφθαρτο, εὐωδιάζον καὶ μέχρι σήμερα ἐπιτελεῖ θαύματα.

Ταῖς τῶν σῶν ἁγίων πρεσβείαις, Χριστὲ ὁ Θεός, ἐλέησον ἡμᾶς. Ἀμήν.

(«Νέος Συναξαριστὴς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας» τοῦ ἱερομ. Μακαρίου

Σιμωνοπετρίτου, τόμ. Α΄ Σεπτέμβριος, ἐκδ. Ἴνδικτος 2001, σσ. 62-64)